

розвиток.

По-шосте, моніторинг має декілька важливих позитивних моментів, а саме: система моніторингу заперечує проведення будь-яких несподіваних для виконавця перевірок (заздалегідь кожному члену колективу відомо – що, коли, в якому вигляді необхідно представити для перевірки); встановлює параметри діяльності й результату, окреслює ті межі, в які необхідно “потрапити” кожному виконавцю, щоб бути успішним; сильна мотиваційна дія: досягнення попередньо визначених високих результатів автоматично зачисляє автора до групи лідерів, означає його компетентність, майстерність тощо.

І *останнє*, моніторинг, як засіб управління, *етичний*, оскільки не “шукає тих, хто винен”, *психологічний*, тому що сприяє підвищенню рівня мотивації персоналу через ясне бачення шляхів

вирішення проблем і створює відчуття впевненості в успішності дій, *педагогічний*, оскільки сприяє об’єднанню членів колективу навкруги головної мети за допомогою включення їх у професійну управлінську діяльність з розвитку дошкільного навчального закладу [1, с. 7-8].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Необхідно визнати той факт, що створення спеціальної технології освітнього моніторингу, усвідомлене і систематичне його застосування на всіх етапах – сутнісна потреба сучасної дошкільної освіти. Особливу значущість його організації багато дослідників надають під час переходу ДНЗ із режиму функціонування до режиму розвитку, оскільки моніторинг сприяє ефективній побудові освітнього процесу і дозволяє творчо управляти ним у подальшому.

Список використаних джерел

1. Алямовская В. Мониторинг развития образования в мире / В. Алямовская // Педагогика. – 2002. – № 7. – С. 88-96.
2. Анісімова В. Моніторингова експертиза сучасного уроку / В. Анісімова // Підручник для директора. – 2006. – № 2. – С. 55-58.
3. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) : наказ : від 22. 06 2012 р. № 615 / М-во освіти і науки, молоді та спорту України // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4-19.
4. Богословец Л. Г. Карта – моніторинг ефективності управління ДОУ / Л. Г. Богословец // Управление ДОУ. – 2005. – № 2. – С. 13-20.
5. Бурмистрова Е. В. Оценка качества образовательных услуг / Е. В. Бурмистрова // Университетское управление: практика и анализ. – 2004. – № 2 (30). – С. 114-115.
6. Волкова В. А. Создание системы мониторинга как средства управления ДОУ / В. А. Волкова, Н. Б. Соколова // Управление ДОУ. – 2006. – № 4 (30). – С. 31-49.
7. Крутій К. Л. Моніторинг мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку / К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ЛППС, 2005. – 60 с.
8. Крутій К. Л. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі / К. Л. Крутій. – Запоріжжя: ЛППС, 2007. – 208 с.

В статтє раскрыто понятіє «моніторинг дошкільного образованія» и определены пути преодоления проблем. Автором проанализирован понятийно-категориальный аппарат исследования, уточнены основные понятия и проанализированы возможности осуществления мониторинга качества дошкольного образованія в дошкольном заведении.

Ключевые слова: *качество образованія, качество дошкольного образованія, мониторинг качества дошкольного образованія.*

The concept of «monitoring pre-school education» and the ways of overcoming the problems have been suggested in the article. The authors have analyzed the conceptual and categorical apparatus of research, clarified the basic concepts and analyzed the feasibility of monitoring the quality of preschool education in preschool institution.

Key words: *quality of education, the quality of preschool education, monitor the quality of preschool education.*

УДК 378.147.091.32:004

Морквян Ірина В'ячеславівна,

старший викладач,

Комунальний заклад

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

СУТЬ ТА ВИДИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ

У статті аналізуються підходи до визначення понять «уміння» та «інтелектуальні уміння». Уточнюються ці поняття відповідно до основних шляхів дослідження. Розглядаються підходи до визначення основних груп інтелектуальних умінь та їх специфіка. За результатами проведеного аналізу пропонується

розподіл інтелектуальних умінь за визначеними групами (аналітико-синтетичні, уміння й навички ефективного сприйняття інформації; оцінно-регулюємі; уміння проводити рефлексивний аналіз).

Ключові слова: уміння, інтелект, інтелектуальні уміння, види інтелектуальних умінь.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти України є підготовка кваліфікованих учителів інформатики, які здатні забезпечувати формування в учнів умінь та навичок застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі виконання продуктивної діяльності, що сприяє розвитку особистості, здатної до самоосвіти впродовж життя.

У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» зазначається, що «одним із пріоритетних напрямів модернізації змісту освіти є забезпечення в загальноосвітніх навчальних закладах більш раннього вивчення основ інформатики», а «очікуваним результатом – створення системи освіти нового покоління, що забезпечуватиме випереджувальний загальноцивілізаційний розвиток людини, її інтелекту» [1].

Одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти України є підготовка кваліфікованих учителів інформатики. Педагоги повинні вміти знаходити шляхи творчого вирішення складних завдань щодо прогнозування і моделювання результатів власної професійної діяльності, пошуку шляхів і способів самовираження в умовах практичної, самостійної роботи, і, як результат, бути конкурентоспроможними. Важлива роль при цьому належить рівню сформованості у них інтелектуальних умінь.

Це дозволить їм бути постійно відкритими до опанування усіма нововведеннями у галузі інформаційно-комунікаційних технологій й здатними до формування у майбутніх випускників умінь та навичок застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі виконання продуктивної діяльності. Отже, проблема формування інтелектуальних умінь у майбутніх учителів інформатики є актуальною.

Досліджуючи дану проблему уточнимо поняття «уміння», «інтелектуальні вміння» відповідно до

основних шляхів нашого дослідження; розглянемо підходи до визначення основних груп інтелектуальних умінь та їх специфіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблему формування інтелектуальних умінь у процесі навчання досліджували психологи: Д. Богоявленський, Л. Виготський, В. Давидов, Є. Кабанова-Меллер, В. Крутецький, Н. Менчинська, С. Рубінштейн, Н. Тализіна, І. Якиманська та інші; педагоги: Ю. Бабанський, Л. Занков, І. Лернер, Н. Лошкарьова, Л. Пермінова, М. Скаткін, В. Сластьонін, Т. Шамова та інші. Учень порізно трактували суть поняття «вміння».

У своїх дослідженнях під поняттям «уміння» вони розуміли: 1) засвоєні способи діяльності (О. Абдуліна, В. Пунський); 2) свідоме володіння будь-якими прийомами діяльності (Ю. Бабанський, Т. Бахарєва, В. Крутецький, П. Підкасистий); 3) здатність чи готовність до ефективного виконання дії відповідно до цілей та обставин (А. Боброва, О. Бойко, І. Каїрова, Н. Левітов, А. Усова); 4) здатність до успішного виконання певної діяльності або дій у нових умовах (Н. Запорожець, Н. Левітов, К. Платонов, Ю. Самарін); 5) систему дій, пов'язаних між собою логікою діяльності, що направлена на вирішення поставлених задач (П. Гальперін, Є. Мілерян); 6) необхідність переходу до творчості (В. Сластьонін, Л. Спирін).

Мета статті – проаналізувати підходи до визначення понять «уміння» та «інтелектуальні уміння», уточнити ці поняття відповідно до основних шляхів дослідження та розглянути підходи до визначення основних груп інтелектуальних умінь та їх специфіки.

Результати дослідження. Різні підходи до його визначення вченими-дослідниками суті поняття «уміння» представлені в таблиці.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «уміння»

Ознака	Знання про способи діяльності	Навички	Засвоєні способи діяльності	Володіння прийомами діяльності	Володіння узагальненими прийомами управління діяльністю	Здатність до застосування знань	Здатність до свідомого досягнення мети	Здатність до ефективного виконання дії відповідно до цілей та обставин	Готовність до ефективного виконання дії відповідно до цілей та обставин	Діяльність у нових умовах	Система дій, пов'язаних між собою логікою діяльності, що направлена на вирішення поставлених задач	Послідовність дій, що входить до складу спеціальної (професійної) діяльності людини	Операції, що мають інтелектуальні властивості	Виконання дій із переходом до творчості	Творче використання сил, знань та навичок
ПІБ учених															
Бабанський Ю., Базарева Т., Краєвський В., Лошкарьова Н.	+	+	+			+	+								
Боброва А.								+							
Гальперін П.											+				
Запорожець Н.								+		+					
Кабанова-Меллер Н.				+	+										
Леонтьєв А.												+			
Лернер І.											+				
Лєвтов Н.								+							
Мілерян Є.											+				
Підкасистий П.			+				+								
Платонов К.										+					
Сластьонова З., Шуцана Г.														+	
Спирін Л.															+
Усова А.								+							

Із урахуванням зазначених підходів до визначення поняття «уміння» розглянемо їх у світі концепції діяльності; виконання дій; процесів свідомості, які забезпечують досягнення поставленої мети.

За концепцією діяльності уміння – це: 1) володіння способом діяльності, здатність до застосування знань (П. Підкасистий); 2) єдність знань про спосіб діяльності та досвіду його реалізації, вказуючи на обов'язкову успішність цього досвіду, його відповідність меті та задачам діяльності. Спосіб діяльності, що лежить в основі будь-якого вміння, являє собою сукупність певних операцій. Засвоєння цих операцій в необхідній послідовності і призводить до формування уміння (Ю. Бабанський, Т. Бахарєва та інші).

За концепцією виконання дій, уміння – це: 1) підготовленість до свідомих, точних дій або здатністю свідомо досягати поставленої мети в обстановці, що змінюється» (Н. Запорожець); 2) успішне виконання дії або більш складної діяльності з вибором і застосуванням правильних прийомів роботи з урахуванням певних умов (Н. Левітов); 3) здатність виконувати дію відповідно до цілей та обставин, у яких людині доводиться орієнтуватися (А. Боброва, А. Усова); 4) система дій, пов'язаних між собою логікою діяльності та направлених на розв'язання поставлених задач (П. Гальперін); 5) спосіб дій, який складається з упорядкованої низки операцій, що мають загальну мету, та засвоєний до ступеню готовності застосовувати його у варіативних ситуаціях. Уміння може бути засвоєним з різним ступенем досконалості, але його виконання завжди контролюється свідомістю (І. Лернер).

Зокрема, С. Мілерян у своїх працях зазначав, що «до складу умінь входять усі важливі процеси свідомості: інтелект, воля, емоції, які проявляються у свідомому, цілеспрямованому, успішному здійсненні системи перцептивних, розумових, мнемонічних, вольових, сенсомоторних та інших дій, які забезпечують досягнення поставленої мети діяльності в умовах її протікання, що змінюються». А З. Сизенцова і Г. Щукіна відносили уміння до операцій, що мають інтелектуальні властивості.

Таким чином, більшість дослідників розглядають уміння як володіння дією або системою взаємопов'язаних дій, що базуються на знаннях та навичках й направлені на успішне виконання конкретної навчальної діяльності. Інші вважають, що засвоєння сукупності операцій чи дій у необхідній послідовності призводить до формування уміння. У нашому дослідженні під «умінням» ми будемо розуміти володіння системою взаємопов'язаних дій направлених на творче та ефективне виконання конкретного навчального завдання.

Дослідники зазначають, що вміння дуже багатозначні за своєю природою. В педагогічній літературі приводиться класифікація, що включає в себе загальні та спеціальні вміння. Загальні мають загальнонауковий характер, їх сформованість впливає на успішність за всіма навчальними предметами (уміння планувати власний час та навчальну працю,

уміння самоконтролю, уміння працювати із підручником, довідковою літературою, читання, письмо та ін.). За допомогою спеціальних навчальних умінь здійснюються навчальні дії при вивченні конкретного матеріалу за певним навчальним предметом.

До загальних навчальних умінь відносять організаційні (організація навчальної праці), інформаційні (способи знаходження, опрацювання та збереження інформації), комунікативні (культура усного та письмового мовлення) та інтелектуальні (прийоми та методи розумової праці) [4].

Т. Шамова у своїх працях виокремлює уміння набувати та переробляти інформацію (інтелектуальні), уміння здійснювати процес самоскерованої діяльності (загальні навчальні уміння) та спеціальні уміння [8]. Вона зазначала також, що в основі будь-якого спеціального вміння лежать інтелектуальні вміння.

Традиційно під інтелектом розуміється «здатність до розв'язання задач», «процес опрацювання інформації», «здатність до здобуття нових знань» тощо.

За деякими психологічними концепціями інтелект ототожнюється з «системою розумових операцій, зі стилем та стратегією розв'язання проблем, із ефективністю індивідуального підходу до ситуації, що потребує пізнавальної активності та ін.» [6].

Для розкриття суті поняття «інтелектуальні уміння» з огляду на тему нашого дослідження розглянемо деякі визначення поняття «інтелектуальні вміння» у психолого-педагогічних джерелах, це: 1) здатність зіставляти об'єкти, порівнювати, структурувати сам об'єкт, аналізувати, узагальнювати, класифікувати, синтезувати, моделювати, оцінювати інформації; тобто вони є засобом обробки інформації (Л. Пермінова); 2) успішність проведення розумових операцій (розумові прийоми), за допомогою яких отримується знання (Н. Менчинська); 3) сукупність дій та операцій з отримання, переробки та застосування інформації у навчальній діяльності (С. Касаткін); 4) одна з характерних рис розумового розвитку учня, свого роду фонд розумових прийомів, операцій, які добре відпрацьовані й міцно закріплені. Вони мають узагальнений характер, використовуються в різних галузях діяльності (Д. Богоявленський, Н. Менчинська); 5) уміння концентрувати увагу на головному, порівнювати та аналізувати явища, узагальнювати їх, порівнювати свою роботу з прикладом, перевіряти та оцінювати якість власної роботи, інших учнів (М. Савін); 6) уміння отримувати та опрацьовувати інформацію (Т. Шамова); 7) сукупність дій та операцій з отримання, переробки та застосування інформації у навчальній діяльності (С. Касаткін); 8) уміння, які відбивають розвиток мислення учнів, без чого не можливе подолання труднощів у навчанні (В. Цетлін).

Отже, багато дослідників під «інтелектуальними уміннями» розуміють дії щодо виконання розумових операцій, які є компонентами мислення. «Загальним є розгляд їх у якості особливих дій, які формуються у процесі активної навчальної діяльності, є її результатом та відображають успішність перетворення

інформації на основі розумових операцій» [5].

У сучасній психолого-педагогічній літературі наводиться декілька підходів до класифікації інтелектуальних умінь за: структурними елементами навчальної діяльності; ступенем узагальненості; структурою розумової діяльності; етапами розумової діяльності; типам мислення.

За структурними елементами навчальної діяльності: уміння мотивувати свою діяльність; сприймати інформацію; раціонально запам'ятовувати; осмислювати матеріал і виділяти головне; розв'язувати проблемні завдання; працювати самостійно; контролювати навчально-пізнавальну діяльність (Ю. Бабанський).

За ступенем узагальненості: розумові операції в основі яких лежать ті самі загальні закономірності аналітико-синтетичної діяльності, таких як аналіз й синтез; узагальнення і абстрагування; диференціація і систематизація (Д. Богоявленський, Н. Менчинська).

За структурою розумової діяльності: планування, реалізація, контроль результатів; корекція (Л. Воробйова); етапами розумової діяльності: сприймання і осмислення інформації; трансформація знань, умінь, навичок; творчі вміння (або стратегічні методи наукового пізнання) (В. Паламарчук).

За загально навчальними вміннями: організаційними, логіко-мовленнєвими, загально-пізнавальними, контрольно-оцінними (О. Савченко).

За формою пізнавальної діяльності: репродуктивно-самостійні, реконструктивно-варіаційні, творчі (С. Федоренко, Н. Прокопенко);

формою продуктивної діяльності: продуктивно-стереотипні, реконструктивно-варіативні, творчо-рефлексивні (О. Башманівський).

За типам мислення: діалектичне, логічне, абстрактне, узагальнене, категоріальне, теоретичне, індуктивне, дедуктивне, алгоритмічне, технічне (Т. Льбіна).

За прийомами обробки інформації (С. Касаткін, В. Кухарев, Л. Пермінова, Т. Шамова).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши наведені класифікації ми пропонуємо наступний розподіл інтелектуальних умінь за видами: аналітико-синтетичні, що включають у себе елементарні (базові) розумові операції та розумові операції високого рівня; уміння й навички ефективного сприйняття інформації, до складу яких входять: уміння щодо опрацювання інформації та уміння раціонального здобуття знань (здатність до самоосвіти); оцінно-регулюємі; уміння проводити рефлексивний аналіз.

У нашому дослідженні під «інтелектуальними вмінням» ми будемо розуміти успішність застосування в навчальній діяльності таких розумових операцій високого рівня як порівняння, співставлення, класифікація, систематизація тощо.

У подальшому нашому дослідженні ми будемо розглядати особливості формування інтелектуальних умінь майбутніх учителів інформатики приділяти особливу увагу розвитку умінь щодо раціонального здобуття знань.

Список використаних джерел

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року від 25 червня 2013 року № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>.
2. Башманівський О. Л. Формування інтелектуальних умінь старшокласників у процесі навчання предметів мовно-літературного циклу : монографія / О. Л. Башманівський. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 193 с.
3. Касаткін С. М. Формирование интеллектуальных умений студентов в информационном взаимодействии: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : 13.00.01 / З.В. Сизенцова. – Оренбург, 2003. – 18 с.
4. Платонов К. К. Проблемы способностей / К. К. Платонов. – М. : Наука, 1972. – 367 с.
5. Сапон С. А. Формирование информационно-интеллектуальных умений школьников в процессе работы с учебным текстом : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / С. А. Сапон. – Великий Новгород, 2013. – 178 с.
6. Сизенцова З. В. Формирование интеллектуальных умений старшекласников (на примере преподавания) : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : 13.00.01 / З. В. Сизенцова. – Оренбург, 1999. – 213 с.
7. Усова А. В. Совершенствование методики формирования учебных умений – необходимое условие повышения эффективности учебного процесса / А. В. Усова // Формирование умений и навыков учебного труда в процессе обучения школьников : сб. науч. тр. / под ред. : В. В. Краевского, А. В. Усовой. – М., 1981. – С. 10-16.
8. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин. – М. : Педагогика, 1989. – 554 с.

В статье анализируются подходы к определению понятий «умения» и «интеллектуальные умения». Уточняются эти понятия в соответствии с основными направлениями исследования. Рассматриваются подходы к определению основных групп интеллектуальных умений и их специфика. По результатам проведенного анализа предлагается распределение интеллектуальных умений по определенным группам (аналитико-синтетические, умения и навыки эффективного восприятия информации; оценочно-регулируемые; умение проводить рефлексивный анализ).

Ключевые слова: умение, интеллект, интеллектуальные умения, виды интеллектуальных умений.

This article analyzes the approaches to the definition of "skills" and "intellectual ability". These concepts have been clarified under the main routes of investigation. Approaches to identifying key groups of intellectual abilities and their specificity have been studied. The results of the analysis of the proposed distribution of intellectual skills of the defined

groups (analytical synthetic, skill and proficiency of perception; evaluative and adjustable, the ability to conduct a reflexive analysis).

Key words: skill, intellect, intellectual skills, types of intellectual skills.

УДК 745:7.016.4

Селезньова Анна Володимирівна,
кандидат технічних наук, старший викладач,
Хмельницький національний університет

СИМВОЛІЧНИЙ ЗМІСТ ОРНАМЕНТУ ПОДІЛЬСЬКОГО РУШНИКА

У статті наведені результати ретроспективного аналізу орнаментального устрою українського подільського рушника. Виконана систематизація видів орнаментів. Встановлено символічний зміст основних елементів орнаменту подільської вишивки. Структурний аналіз орнаменту вишитого подільського рушника доповнений схематичними зображеннями, які дозволяють не тільки розширити і вдосконалити інформаційне поле з його проектування, але й відкрити нові підходи до створення його композиції. Стаття орієнтована на особистий художньо-естетичний розвиток студентів педагогічних і мистецьких навчальних закладів, формування компетенцій у сфері художньої культури в процесі опанування цінностей української культурно-мистецької спадщини; розширення змісту художньо-естетичної освіти та оволодіння досвідом творчої діяльності.

Ключові слова: ретроспективний аналіз, орнамент, символічне значення, подільський рушник, схематичне зображення, композиція, компетенція, художньо-естетична освіта, творча діяльність.

Постановка проблеми. У період реформування вищої освіти України в європейську систему, одним із найважливіших завдань є формування творчої активності студентів, які повинні сприймати не лише величезний обсяг інформації, а й осмислювати та вміти правильно її використовувати. У всебічному розвитку особистості велику роль відіграє народне декоративно-прикладне мистецтво, оскільки воно здійснює неабиякий вплив на емоційний світ людини. Певною мірою впливаючи на внутрішній світ людини, народне мистецтво забезпечує її емоційно-почуттєву сферу, пробуджує сприйнятливості до прекрасного, стимулює розвиток образного мислення, асоціативної пам'яті, художньої уяви.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Доцільно сказати, що мистецтво є джерелом духовного розвитку та вдосконалення особистості; воно діє на психічну діяльність, формує та розвиває почуття, волю, потреби, поведінку, моральні та естетичні ідеали, творче мислення, світогляд. Великий поет-художник Т.Г.Шевченко вважав, що високе народне мистецтво за силою впливу на думку людини перевищує навіть природу. Тут слід нагадати і слова великого педагога В.О.Сухомлинського: «Мистецтво – це час і простір, в якому живе краса людського духу, як гімнастика виправляє тіло, так мистецтво виправляє душу. Пізнаючи цінність народного мистецтва, людина пізнає людське в людині, підносить себе до прекрасного, переживає насолоду» [6].

Велика роль належить народному мистецтву і як найбільш дійовій формі естетичного пізнання дійсності. Воно в усі часи було могутнім засобом виховання людей. Тому, вивчення курсу «Художня обробка матеріалів» та «Декоративно-прикладне мистецтво» у процесі навчання допоможе розв'язати проблему підготовки студентів художніх дисциплін.

Варто підкреслити, що історико-культурні,

етнографічні, художньо-стильові особливості, локальна своєрідність і самобутність мистецтва української народної вишивки Поділля, є, на нашу думку, найбільш продуктивним підґрунтям розвитку якостей творчої особистості, передовсім здібностей та творчої ініціативи студентів.

Історія вишивки, техніка і способи її виконання є всевітньо відомим видом мистецтва і художньою творчістю нашого народу. Це було і залишається підґрунтям для спілкування різних поколінь, невичерпне джерело пізнання історії, звідки відбуваються витоки мистецтва. Наші предки залишили нам у спадок величезний скарб, який ми зобов'язані не тільки не втратити, але й примножити, передаючи нашим нащадкам.

Вишиванням споконвіку займались жінки, які з покоління в покоління передавали найтипівші, найяскравіші зразки орнаменту, кольору, вишивальну техніку. Особливої уваги надавали рушникам — старовинним оберегам дому і родини. Окрім символічного значення орнаменту як уявлення людей про будову всесвіту, навколишнє середовище, їхнього вірування, орнамент мав також магічну захисну функцію. Цей факт ще більше спонукає нас до вивчення символіки орнаменту української народної вишивки, виявлення її впливу на сфери життя людини та заохочує до виховання молоді у традиціях етнічної культури.

Об'єктом дослідження є орнамент вишитого подільського рушника та його символічне значення. Дослідження ґрунтується на використанні основних положень системного підходу, історичного, порівняльного та структурно-логічного аналізу.

Метою статті є структурування та систематизація орнаментальних мотивів українського подільського рушника та визначення їх символічного змісту як системного взаємозв'язку між